

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.06 (3318) ●

● ЧАЦВЕР, 14 ЛЮТАГА, 2013

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Вада жывая і мёртвая
Выбіраць месца для адпачынку каля рэчак і азёр варта з улікам рэкамендацый спецыялістаў **Стар. 2**

Каласы пад сярпом тваім
Дзве мастацкія імпрэзы ладзіліся ў Мінску да 175-х угодкаў Кастуся Каліноўскага і 150-х угодкаў з часу антыцарскага паўстання 1863-1864 гадоў **Стар. 3**

З гармонікам па жыцці
Ганаровае званне “Народнага гарманіста Зямлі Рускай” і адпаведны медаль атрымаў у Новасібірску настаўнік музыкі з Мінска Дзмітрый Ровенскі **Стар. 4**

СУАЙЧЫННІКІ

Землякі сябруюць, каб ладзіць справу

У Бабруйску пабывалі беларусы Самарскай вобласці

Спачатку звернем увагу на сусветную тэндэнцыю: усе дыяспары працуюць не толькі на пашырэнне культурных, але і эканамічных кантактаў са сваімі метраполіямі, з зямлёй продкаў. Нельга недаацэньваць усіх плюсаў ад удзелу ў наладжванні эканамічных стасункаў з Бацькаўшчынай і актывістам беларускіх суполак у замежжы. Скажам, пад міждзяржаўныя пагадненні выдзяляюцца значныя сродкі, і дзякуючы ім можна рэалізаваць шэраг “суполкавых” сацыяльна-культурных праектаў. Цяпер вось з рэгіёнамі Расіі, якія часам па тэрыторыі большыя за ўсю Беларусь, адладжваецца цеснае эканамічнае супрацоўніцтва. І часта ўдзельнічаюць у гэтым працэсе, нават рухаюць яго беларускія зямляцтвы, ствараючы рэальную аснову для інтэграцыі. Я пацікавіўся, наколькі масавы гэты працэс. Мяркуйце самі: шэсць беларускіх абласцей і Мінск заключылі пагадненні аб супрацоўніцтве, іх дзелавыя партнёры — больш чым 80 суб’ектаў Расійскай Федэрацыі. Найбольшую актыўнасць з расійскага боку праяўляюць Масква і Маскоўская вобласць, Санкт-Пецярбург, Цюменская, Смаленская, Ніжагародская вобласці і Татарстан.

З гісторыяй Бабруйска беларусы Самарскай вобласці знаёміліся ў мясцовым краязнаўчым музеі

Сцвярджае сваю зацікаўленасць у такім узаемадзеянні і Беларусь: у Смаленску, Калінінградзе, Санкт-Пецярбургу, Уфе, Екацярынбургу, Новасібірску, Растове-на-Доне, Хабарўску, Ніжнім Ноўгарадзе, Краснаярску і Казані адкрыты аддзяленні пасольства Беларусі. Да таго ж у вялікіх гарадах Расіі зарэгістравана 16 беларускіх гандлёвых дамоў, дзейнічае сетка фірмовых нацыянальных беларускіх крамаў і дылерскіх цэнтраў.

Пра тое, што ўзаемавыгад-

ныя сувязі паміж Беларуссю і рэгіёнамі Расіі можна пашыраць не толькі на ўзроўні суб’ектаў гаспадарання, органаў адміністрацыйна-тэрытарыяльнага кіравання, сведчыць нядаўні візіт дэлегацыі беларусаў з Самарскай вобласці ў Бабруйск. Мне пашчасціла быць у ліку гасцей, а гэта — прэзідэнт грамадскай арганізацыі “Руска-Беларускае Братэрства 2000” Ірына Глуская, лідар маладзёжнага аддзялення суполкі Юлія

Цяплянская і кіраўнік харэаграфічнага калектыву “Сяброўкі” Кацярына Стрынакова. Ірына Глуская асноўную мэту візіта акрэсліла так: прымерыцца на месцы, як найлепш выкарыстаць патэнцыял беларускай дыяспары для рэалізацыі шэрагу праектаў паміж Бабруйскам і Самарскім рэгіёнам. Прычым як гандлёва-эканамічных, так і адукацыйных, культурных.

Госці з Паволжа сустрэліся з намеснікам старшыні Бабруйскага

гарвыканкама Аляксандрам Маркавым, спецыялістамі ў галіне эканомікі, адукацыі, культуры ды іншымі адказнымі асобамі. Нам прыемна было пачуць ад Аляксандра Маркава, што гарадская адміністрацыя зацікаўлена ва ўсебаковым супрацоўніцтве з Самарскім рэгіёнам. Такія вытворчасці, як “Славянка”, адно з буйнейшых прадпрыемстваў легпрама краіны, ці кандытарскі брэнд “Чырвоны харчавік”, ды і іншыя гатовыя пастаўляць на рынак Самарскага рэгіёна высакаякасную прадукцыю. Шмат цікавага можна сумесна зрабіць і ў сферы адукацыі, культуры.

Нас цёпла сустрэлі на “Славянцы”, паказалі шырокі асартымент прадукцый прадпрыемства. У краязнаўчым музеі горада мы шмат цікавага даведаліся пра гісторыю краю, культурнае жыццё сучаснага Бабруйска. Парадаваў салодкім асартыментам фірмовы магазін “Чырвоны харчавік”, была незабыўная прагулка па горадзе.

Гэта ўжо не першая дзелавая паездка членаў праўлення Самарскай абласной грамадскай арганізацыі “Руска-Беларускае Братэрства 2000” у Беларусь. Яшчэ ў ліпені 2004-га з Віцебскім гарвыканкам быў падпісаны пратакол аб асноўных напрамках супрацоўніцтва паміж гарадамі-партнёрамі. А цяпер рыхтуецца і падпісанне пагаднення суполкі з Бабруйскім гарвыканкам.

Мікалай Бойка, Самара

СУПОЛЬНАСЦЬ

Мова, зразумелая для ўсіх

Чатыры цікавыя жанчыны пачалі цыкл мультымедыйных прэс-канферэнцый “Беларусь — наш агульны дом”. Гэта новы праект Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур і Нацыянальнага прэс-цэнтра.

Яўген Дарэнскі

Не буду інтрыгаваць: універсальная мова, якую разумеюць усе пад час міжнацыянальных кантактаў, гэта творчасць. Яскравыя прыклады такога паразумення прыводзіліся на ня-

даўняй прэс-канферэнцыі. Нагадаю, Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур створаны ў 1994 годзе, ён дапамагае рэалізоўваць практы як нацыянальна-культурным аб’яднанням у Беларусі, так і беларускім суполкам замежжа. Цяпер

прадстаўнікі 140 народнасцяў, што жывуць у нашай краіне, стварылі 180 грамадскіх арганізацый, яны сацыяльна актыўныя, многія лічаць Беларусь сваёй другой радзімай.

Сярод тых, для каго наша краіна стала роднаю, і

кіраўнік фальклорнага гурта “Эрэбуні” Рузана Аванесян. Калектыв створаны ў 96-м годзе і аб’ядноўвае не толькі армян: у ім танцуюць і спяваюць прадстаўнікі 16 нацыянальнасцяў. “Нашы дзверы адчынены для ўсіх, хто цікавіцца армянскай культу-

На Фэстывалі нацыянальных культур у Гродне

рай, фальклорам, — гаварыла пад час прэс-канферэнцыі Рузана. — Сярод удзельнікаў ансамбля ёсць беларусы, палякі, цыганы. З аднаго боку,

мы — армянскі калектыв, але калі выязджаем з выступамі за мяжу, пазіцыянуем сябе як беларускі ансамбль “Эрэбуні”. → **Стар. 2**

СУПОЛЬНАСЦЬ

Мова, зразумелая для ўсіх

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Рускі народны хор імя А. Нікіцінай — яшчэ адзін прыклад мультыкультурнасці беларускага грамадства. Як казала журналістам кіраўнік хору Інэса Барысава, ён аб'ядноўвае не столькі рускіх, колькі аматараў рускай народнай песні любой нацыянальнасці.

Маргарыта Кучук, кіраўнік народнага хору ўкраінскай песні “Крыніца”, была трэцім удзельнікам прэс-канферэнцыі. Прышла на сустрэчу ва ўкраінскай кашулі, з “намыстом” (каралі па-беларуску) на шыі, і ўсе падумалі, што яна — этнічная ўкраінка. Аказалася — беларуска, якая вельмі любіць украінскія песні і ўсё жыццё ім прысвяціла. Сакрэт яе “ўкраінскасці” тыповы для савецкага часу: беларусы тады па заканчэнні знакамітых РТІ, БДУ, БПШ ды іншых вышэйшых навучальных устаноў ехалі па размеркаванні працаваць у Малдову, Украіну, у Сібір ці на самы Далёкі Усход. Лёгка і проста мігравалі па краіне і прадстаўнікі іншых этнасаў з брацкіх рэспублік. У пасёлку Руба, напрыклад, дзе расла Маргарыта Кучук, на мясцовым прадпрыемстве працавала шмат спецыялістаў з Украіны. Таму і ў школе, і ў двары дзяўчынка чула іх мову, ведала і чытала на памяць вершы Тараса Шаўчэнкі. Пэўна, не выпадкова пасля заканчэння Інстытута культуры лёс звёў яе з гуртом украінскай песні, і цяпер

Летась артысты і лідары мінскіх этнасуполак гасцявалі і выступалі ў Івянцы

яна — кіраўнік хору, які не раз бываў на гастролі ва Украіне.

Ганна Суліма — кіраўнік творчай лабараторыі “Тэатральны квадрат”. Гэта мультыкультурны праект, у якім задзейнічаны акцёры розных нацыянальнасцяў. Яны іграюць у спектаклі “Без назвы”, асновай для якога сталі

сапраўдныя дакументы і гісторыі ахвяр Халакосту. Прэм’ера прайшла ў будынку былога Мінскага гета па вуліцы Сухой. У бліжэйшых планах творчай лабараторыі — пастаноўка спектакля-дакумента аб жыцці этнічных немцаў у СССР.

Вы, верагодна, спытаеце: што

агульнага ў лёсах гэтых чатырох жанчын? Іх творчыя калектывы працуюць пад дахам Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур. Яны гавораць на мове творчасці, зразумелай для ўсіх, і сваёй дзейнасцю ўмацоўваюць атмасферу дружбы, міру і згоды ў гасцінным беларускім доме.

КАНТАКТЫ

На хвалях творчасці

У Эстоніі праходзілі Дні культуры Беларусі

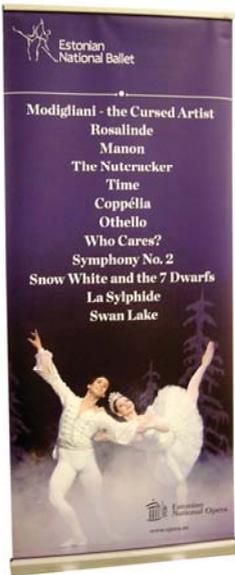
Беларускую культуру прадстаўляла вялікая дэлегацыя, амаль 300 чалавек. Паказвалі лепшыя ўзоры опернага, балетнага, музычнага мастацтва і фальклору. Адна з цэнтральных падзей — гастролі Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Беларусі ў Нацыянальнай оперы “Эстонія”. Былі прадстаўлены балеты “Спартак”, “Тамар” і “Шахеразада”, оперы “Князь Ігар” і “Мадам Батэрфляй”.

Адметную старонку багатай культуры Беларусі прыадкрывала выстава сучаснай беларускай фатаграфіі “Адлюстраванне” з калекцыі Музея сучаснага выяўленчага мастацтва — у будынку Оперы. Было прадстаўлена 25 фотамастакоў Міхаіла Баразны і Кацярыні Кенігсберг, маладых фатографіаў Паліны Ляжанскай, Юрыя Пейна і Сяргея Торбіка. Яны прапанавалі палюба-

вацца помнікамі беларускай архітэктуры, паглядзець вуліцы Мінска, прычым Беларусь паўстае ў фотапраектах краінай загадкавай і сучаснай, у яркіх фарбах і з тонкай прыгажосцю.

Эстонская публіка мела магчымасць пазнаёміцца з фальклорнай групай “Купалінка”. Гэта адметны гурт, які адраджае і прапагандуе беларускае народна-песеннае мастацтва. Ён выступаў у Доме культуры “Ругадзіў” горада Нарвы і ў Цэнтры рускай культуры ў Таліне, прычым уваход на канцэрты “Купалінкі” быў вольным. Пад час выступлення асабліва гарача апалядзіравалі артыстам прадстаўнікі беларускай дыяспары ў Эстоніі.

А тым часам у Мінску артысты Нацыянальнай оперы “Эстонія” прадставілі беларускай публіцы свае лепшыя спектаклі: оперы “Манон Ляско” Дж. Пучыні і “Травіата” Дж. Вердзі, балеты “Манон” Ж. Маснэ і “Шчаўкунок” П. Чайкоўскага.

ЭКАЛОГІЯ

Вада жывая і мёртвая

Выбіраць месца для адпачынку каля рэчак і азёр варта з улікам рэкамендацый спецыялістаў

Возера Мясра на Мядзельшчыне — у ліку самых чыстых

Іна Ганчаровіч

Многім вядома пра водныя багаці Беларусі: тут больш за 20 800 рэчак і ручаёў, звыш 10 000 азёр і 150 вадасховішчаў. Цяпер у межах Нацыянальнай сістэмы маніторынгу навакольнага асяроддзя (НСМНА) вядуцца замеры якасці, колькасці паверхневых вод у спецпунктах назіранняў, з якіх 180 размешчана на вадацёках і 121 — на вадаёмах. І вось у чарговы раз Рэспубліканскі цэнтр інфармацыйнага кантролю і маніторынгу навакольнага асяроддзя вызначыў самыя брудныя і самыя чыстыя водныя аб’екты краіны. Іх назвалі нядаўна на прэс-канферэнцыі ў Мінску.

Першынство па бруднасці ўтрымлівае Свіслач: правы прыток Бярэзіны і адзіная рэчка, якая ўпрыгожвае Мінск. У “чорны” спіс таксама ўвайшлі рака Уза на Гомельшчыне, Бярэзіна ніжэй Барысава, Заходні Буг практычна па ўсёй плыні, Ясельда ніжэй горада Бярозы, Уша ніжэй Маладзечна, а таксама возера Кагальнае ў горадзе Глыбокае на Віцебшчыне. Як адзначыла намеснік

начальніка Рэспубліканскага цэнтра радыяцыйнага кантролю і маніторынгу навакольнага асяроддзя Іна Русая, для гэтых аб’ектаў уласціва залішняя ўтрыманне біягенных рэчываў — азоту і фосфару, якія ўтвараюцца ў выніку выкідаў прамысловых і камунальных адыходаў.

Многія з брудных аб’ектаў лічацца такімі даўно. Напрыклад, яшчэ ў 1993 годзе Мінгарвыканкам прыняў рашэнне “Аб паляпшэнні экалагічнага стану ракі Свіслач”, і ў 2002-м буйныя спецарганізацыі ачышчалі яе рэчышча, вывезлі шмат глею, бруду, смецця. А праз год сталічная рака зноў была названа самай бруднай: антрапагеннае ўздзеянне. Сярод мер па ачысці Свіслачы спецыялісты прапануюць удасканаліць ліўневую каналізацыю, каб не скідваць у раку воды з гарадскіх вуліц.

Называлі на прэс-канферэнцыі і самыя чыстыя вадаёмы. Большасць з іх знаходзіцца ў Віцебскай і Брэсцкай абласцях: гэта вядомыя ўжо аматарам летняга адпачынку, рыбалкі азёры Мядзел, Абстэрна і іншыя ў басейне Заходняй Дзвіны, а таксама Мясра, Нарач і Белае.

Месца для сустрэч

Пры Рэспубліканскім цэнтры нацыянальных культур будуць працаваць курсы для тых, хто жадае вывучаць іўрыт

Пра гэта гаварылася пад час сустрэчы кіраўніка Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур Міхаіла Рыбакова і дырэктара Ізраільскага культурнага цэнтра ў Беларусі Вольгі Паляшчук. Цяпер у памяшканнях РЦНК ёсць месца для работы нядзельных школ, рэпетыцый творчых гуртоў розных этнасуполак. З удзелам і пры дапамозе супрацоўнікаў цэнтра летась праведзены дзясяткі імпрэз. Памяшканні па вуліцы Чычэрына, 19, непадалёк ад Вялікага тэатра оперы і балета, — важная пляцоўка для міжкультурнага дыялогу прадстаўнікоў усіх народаў, што жывуць у Беларусі. Міхаіл Рыбакоў паказаў госці створаны пяць гадоў таму на мінскай тэлестудыі “Брэндстар” фільм “Шэсць стагоддзяў на беларускай зямлі” — пра гісторыю і сучаснае жыццё беларускай яўрэйскай абшчыны.

Ізраільскі культурны цэнтр у Беларусі разгарнуў работу з 1996 года, ён арганізуе папулярныя курсы сучаснага іўрыта для ўсіх жадаючых. Паводле папярэдняй дамоўленасці М.Рыбакова і В. Паляшчук, групы іўрыта цяпер змогуць працаваць і ў Рэспубліканскім цэнтры нацыянальных культур. Суб’яднікі згадалі такі факт: Элізер Бен-Іегуда, “бацька сучаснага іўрыта”, нарадзіўся ў 1858 годзе ў вёсцы Лужкі Дзісенскага павета Віленскай губерні (цяпер Шаркаўшчынскі раён Віцебшчыны). Яго бюст устаноўлены летась пад час Дня беларускага пісьменства ў Глыбокім у гарадскім скверы.

...А веласіпед — зімой

Аматары актыўнага ладу жыцця рыхтуюцца да вясны

Актывісты аб’яднання “Мінскае роварнае таварыства” ў адпаведнасці з вядомым выслоўем рыхтуюцца да веласезону. Яны лічаць: сярод гараджан большае велааматараў, і варта вырашаць іх праблемы. Развіваць сетку адпаведных майстэрняў, дарожак, пунктаў пракату і нават міжсезоннага зберагання двухколавага транспарту. Фарміруюцца культуры гарадскога веларуху, і тыя, для каго ровар стаў важным фактарам жыцця, ужо могуць на прававой аснове вырашаць супярэчнасці з пешаходамі і ўдзельнікамі аўтаруху. На гэтыя і іншыя тэмы вялася “велагаворка” на круглым сталі “Мінск-веласіпеды: што ёсць сёння і пра што марым?” Яго вёў старшыня праўлення аб’яднання Яўген Харужы.

Гаварылі пра стварэнне камфортных умоваў для веларуху, велапаркоў. Згадвалі вулічныя бардзюры: з-за іх не заўсёды зручна “веларухацца” па тратуарах. Выказваліся ідэі па распрацоўцы веламашрутаў “для ўсіх і кожнага”, арганізацыі велаэкспедыцый па горадзе і за яго межы для гасцей Мінска, у тым ліку і пад час маючага адбыцца Чэмпіяната свету па хакеі-2014.

ДАРОГАМІ ПАМЯЦІ

Каласы пад сярпом тваім

Дзве мастацкія імпрэзы ладзіліся ў Мінску да 175-х угодкаў нацыянальнага героя Беларусі Кастуся Каліноўскага і 150-х угодкаў з часу антыцарскага паўстання 1863-1864 гадоў

Мастацкая выстава “Радзіма найвышэй за ўсё” прайшла ў Інстытуце культуры Беларусі: так супала, што знаходзіцца ён у мікра-раёне Зялёны Луг, па вуліцы Кастуся Каліноўскага, 12. Былі прадстаўлены некаторыя з твораў, а ў самой “тэмы паўстання” ўзрост не менш як 150-гадовы. Вядомы факт: пасля расправы з барацьбітамі супраць самаўладдзя на падворку ля дома Францішка Багушэвіча ў Кушылянах была збудавана “Капліца памяці”. Гэта быў своеасаблівы помнік народнай драўлянай архітэктуры, плён творчасці ўдзельнікаў паўстання Міхала Эльвіра, Андрыёлі, Альфрэда Ромера, Казіміра Альхімовіча, іншых мастакоў тае пары. Тэма барацьбіта-патрыёта Кастуся Каліноўскага, паднятага ім паўстання была вельмі папулярнай, маштабнай у XX стагоддзі. Першыя вобразы героя ў выяўленчым мастацтве зрабіў разьбяр А. Грубэ, а жывапісец П. Сергіевіч у 50-я гады стварыў цэлую серыю выдатных палотнаў. У 70-80-х гадах над вобразам Каліноўскага працавалі такія вядомыя творцы, як З. Азгур, С. Герус, Л. Шчамялёў, А. Кашкурэвіч, Л. Гумілеўскі, А. Мара, М. Купава, П. Драчоў, В. Шматаў, У. Крукоўскі.

Цікавай атрымалася выстава ў Інстытуце культуры Беларусі. Мікола Купава па-

Кастусь Каліноўскі. Здымак 1862 г.

Яго нарачоная Марыя Ямант (стаіць злева) з сям’ёй

казаў частку работ з серыі “Сейбіты вечнага”: “Атака. 1863”, “Кастусь Каліноўскі”, “У Сібір”. Віктар Маркавец маляваў малую радзіму героя. Гэта “Мастаўляны. Рэчка Свіслач” і “Мастаўляны. Радзіма Каліноўскага”, напісаў ён і “Від на Лукішкі” — месца пакарання героя, непадалёк у Вільнюсе там цяпер знаходзіцца будынак Галоўпаштамта. Уладзімір Крукоўскі прадставіў вядомыя трыпцікі “Кастусь Каліноўскі”, “Мужыцкая праўда”, “Паўстанне”. Алесь Мара ў творы “Лясная просека” паказаў месца збору паўстанцаў, яны ж ёсць і на дзвюх

кампазіцыях Яўгена Куліка. Дэманстраваліся творы і іншых аўтараў.

На імпрэзе выступаў народны фальклорны гурт “Тутэйшая шляхта” з Беларускага дзяржуніверсітэта. Ён ствараў добры настрой, атмасферу мінулага. Пра значэнне асобы Каліноўскага, узначаленага ім паўстання ў гісторыі гаварылі рэктар Інстытута культуры Беларусі Іван Крук, прафесар Адам Мальдзіс, скульптар Валя’ян Янушкевіч.

У той жа дзень у Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі, у галерэі “Атрыум”, стартаваў культурна-асвет-

ніцкі праект “Люблю Беларусь”, таксама прысвечаны 175-м угодкам Кастуся Каліноўскага. Прычым святочную імпрэзу прафесар Адам Мальдзіс распачаў словамі, якімі віталі адзін аднаго шляхцічы XIX стагоддзя: “Паважанае спадарства!”. Адам Іосіфавіч нагадаў, што ў паўстанні ўдзельнічала навуковая і культурная эліта краіны, у тым ліку Вінцэнт Дунін-Марцінкевіч, Францішак Багушэвіч, Аляксандр Ельскі, Альгерд Абуховіч, Ян Чэрскі, Бенедыкт Дыбоўскі ды іншыя перадавыя людзі таго часу. Дарэчы, многія з іх былі сасланы ў аддаленыя

расійскія рэгіёны, але і там праявілі сябе як, напрыклад, Ян Чэрскі, імя якога і цяпер носіць моцная беларуская суполка ў Іркуцку. А па Байкале ходзіць у экспедыцыі навуковы карабель “Бенедыкт Дыбоўскі”. Выступаюцца выказаў думку, што ў паўстання была толькі адна памылка: яно было запозненае... Магчыма, усё склалася б інакш, калі б успыхнула яно на тры гады раней, да адмены прыгоннага права. Гісторыю, аднак, не зменіш.

На імпрэзе гаварылася, што незалежнасць Беларусі — гэта спраўджванне светлай мары рэвалюцыянера і рамантыка Кастуся Каліноўскага. Ён, аднак, не фармуляваў ідэю самастойнасці беларускай нацыі, гэта зрабіў Францішак Багушэвіч. А Каліноўскі, прадчуваючы непазбежнасць і заканамернасць такога ходу гісторыі, верачы ў свой народ, рэалізоўваў яе на практыцы. Падрыхтаванай, добра ўзброенай “ваеннай машыне” губернатара Мураўёва былі проціпастаўлены гонар і воля тых, хто можна змагаўся з самадзяржаўем. Кастусь Каліноўскі і яго папалечнікі, сцвярджаюць гісторыкі, былі першым моцным і самасвядомым пакаленнем беларускай шляхты. І многія з тых, хто застаўся ў жывых, потым развівалі мастацтва і навуку ў Сібіры, Еўропе.

Гісторык Вячаслаў Шалькевіч аддаў шмат часу, збіраючы дакументы і вывучаючы старонкі біяграфіі Кастуся Каліноўскага. Ён упэўнены, што “Каліноўскі і паўстанцы — гэта вялікая спадчына Беларусі, гэта сотні юнакоў і дзяўчат, выхаваныя на ідэях рамантызму”. Вобраз змагара гістарычны і рамантызаваны адначасова, як, напрыклад, тое мы бачым у знакамітым рамане Уладзіміра Караткевіча “Каласы пад сярпом тваім”. Таму ён прывабны для дзеячоў розных відаў мастацтва. І дакранаючыся да яго — мы дакранамся да сумлення, годнасці і лёсу ўсяго беларускага народа.

Зразумела, у наш плюралістычнай час такі складаны гістарычны персанаж як Каліноўскі падвргаецца розным інтэрпрэтацыям. Часам нядобрасумленным. На імпрэзах ішла гаворка і пра гэта. І хай рэвалюцыйны дэмакрат К. Каліноўскі належыць і польскаму, і беларускаму народу, гэтак жа як мінская вуліца, названая яго імем, заўсёды будзе нагадваць пра складаны і трагічны перыпетыі XIX стагоддзя. Самая няўдзячная справа — казалі навукоўцы — перапісваць гісторыю ва ўгоду чарговай палітычнай кан’юнктуры.

Іван Бяляцкі, супрацоўнік Інстытута культуры Беларусі

СТАН ДУШЫ

Браты па зброі

15 лютага — Дзень вываду савецкіх войск з Афганістана, Дзень памяці воінаў-інтэрнацыяналістаў

Яўген Дарэнскі

Ён патэлефанаваў мне нечакана.

— Прывітанне, шураві! Як справы, як здароўе? — з усходнім акцэнтам загаварыў Грыша Хімічоў. — Я вось зноў у Віцебску ў таты... Буду рады, калі зможаш пад’ехаць: шашлык-машлык есці будзем, чай піць, доўга гаварыць будзем... Нашае ж свята, брат!..

Мне так прыемна пачуць яго. Значыць, жывы і здаровы. А вось усходні акцэнт майго аднакашніка па Цюменскім ваенна-інжынерным камандным вучылішчы — гэта, як гаворыцца, элемент гумару. На самой жа справе ветэран афганскай вайны, кавалер двух ордэнаў Чырвонай Зоркі і ордэна Аляксандра Неўскага 2-й ступені гвардыі капітан Рыгор Хімічоў — чыстай вады беларус. Бацькі яго, як і сам ён, родам з Віцебшчыны.

Так сталася, што воляю вай-

сковага лёсу, пасля двух гадоў балансавання паміж жыццём і смерцю ў Афганістане, сябар мой апынуўся ў Прыбалтыйскай ваеннай акрузе, у Юрмале. У канцы 80-х Грыша быў упэўнены, што зрабіў правільны выбар. І сапраўды, глянуць па карце, дык ад Латвіі да Віцебшчыны — вяслом, як кажуць, махнуць! Праз Браслаўскія азёры пераплыў — і ўжо родная старонка. Але ў 1991-м паміж Латвіяй і Беларуссю “намалявалася” дзяржаўная мяжа з пагранзаставамі, мытнымі пастамі ды іншымі атрыбутамі дзяржсуверэнітэту. А з 2004-га, калі Латвія ўвайшла ў Еўрасаюз, беларус, ветэран Афгана Рыгор Хімічоў, маючы радню ў Віцебску, раптам ператварыўся ў замежніка. Цяпер каб прыехаць на Бацькаўшчыну, пабачыцца са сваякамі і аднапалчанамі — патрэбна віза. А шкада, што не можам, як раней, праехацца ў Вільнюс, папіць кавы, пабадзяцца па старым горадзе. Ці

Рыгор Хімічоў (злева) у Афганістане

паехаць у Юрмалу на выхадныя, дзе, дарэчы, мой сябар Агрыс Дакша днямі матаецца на сваім патрэпаным жыццём мінівоне паміж прыбярэжнымі рэстаранамі, каб зарабіць капейку, дакладней літ. Грыша не знаёмы з Агрысам, але абодва яны — мае сябры, пра-

якія я ніколі не забываю. А бацька Агрыса, ведаю, служыў у 70-х у Беларусі, з настальгіяй успамінае Вілейку.

Вось так мы ўсе і паяднаны па жыцці — і адначасова падзеленыя шлагбаўмамі ды “нічыйнай паласой”. Эх, калі б аднойчы нам

дазволілі прыватызаваць па кавалачку гэтай “паласы”... Зрабіў бы вартцы і хадзіў у госці да сяброў з Еўрасаюза. І хай бы палітыкі сядзелі ў сваіх крэслах, вырашаючы лёсы свету: мы будзем для іх толькі прыкладам таго, як можна (і трэба) сябраваць. Мы, афганцы з Беларусі, ціха б, як мышкі, праслізгвалі праз нашу брамку, каб схадзіць у лазню з беларускім афганцам з Латвіі Грышам Хімічовым, карэнным латышом Агрысам Дакшам. А, прывітанне яшчэ і беларусу “латышкага разліву” Сашку Панцялейку! Добра было б успомніць пад чарку “фанташураві”, як “парыліся” мы ў такой да болю памятнай маладосці нашай у адных акапах — пад Кандгарам, Гератам, Баграмам...

Вы чуеце “Голас Радзімы”, мае дарагія афганцы? Ці чуеце, дарагія бацькі, сёстры, малодшыя браты і матулі, якім не давялося дачакацца светлага дня сустрэчы?... Са святам вас усіх, сябры!

ТАЛЕНТЫ

З гармонікам па жыцці

Ганаровае званне “Народнага гарманіста Зямлі Рускай” і адпаведны медаль атрымаў у Новасібірску настаўнік музыкі з Мінска Дзмітрый Ровенскі. А грае ён на гармоніку ўжо 60 гадоў.

Іван Ждановіч

Газета расказвала пра настаўніка музыкі з 14-й мінскай гімназіі, заслужанага дзеяча культуры Беларусі Дзмітрыя Ровенскага. Пісалі мы і пра створаны ім больш за сорак гадоў таму дзіцячы фальклорны гурт “Дударыкі” — ён мае званне “Заслужаны аматарскі калектыў”, пра “сібірскія гастролі з гармонікамі” майстра і яго вучня Антона Лукашэвіча. Аказваецца, у Новасібірску, на Міжнародным музычным конкурсе імя Івана Маланіна, Дзмітрый Ровенскі з Антонам атрымалі сёлета не толькі Гран-пры ў намінацыі “Настаўнік і вучань. Творчае самавыяўленне”. Адзінаццацігадовы Антон стаў лаўрэатам: заняў другое месца ў сольнай праграме. А сам Дзмітрый Ровенскі ўшанаваны ў Новасібірску ганаровым званнем “Народны гарманіст Зямлі Рускай”. Пад час падвядзення вынікаў фэсту яму ўручаны і прыгожы медаль — ад такіх жа, як сам ён, энтузіястаў, апантаных народнай музыкай. Званне, удакладняе Дзмітрый Дзмітрыевіч, вельмі высокае. Яно прысвоена музыку як прадаўжальніку народных музычных традыцый, за шматгадовую і плённую прапаганду гармоніка ў сваёй краіне, падрыхтоўку гарманістаў-лаўрэатаў, што ўражваюць публіку на прэстыжных конкурсах у Беларусі і Расіі.

Магчыма, і сам музыка-самаход пра тое не згадаў, але сёлета ў яго слаўны юбілей: ужо 60 гадоў ідзе ён па жыцці з гармонікам. Падлік просты: нарадзіўся Ровенскі ў Капылі, на Міншчыне,

Дзмітрый Ровенскі і гарманісты гурта “Дударыкі” выступаюць у Нацыянальнай бібліятэцы

у 1948-м, а ў пяць гадоў, успамінаў нядаўна, бацька-франтавік падарыў хлопчыку трафейны гармонік-“венку”. Некаму, можа, падасца, што ісці па жыцці з музыкай весела і прыемна. А гэта ж няпросты і самаахвярны шлях, асабліва ў “народнікаў”! У мінскай гімназіі №14 Дзмітрый Ровенскі стварыў разам з жонкай, іншымі настаўнікамі і вучнямі арыгінальны Музей народнага побыту і музычных інструментаў. Там ёсць і ўнікальныя здымкі народных беларускіх музыкаў, майстроў, якія рабілі і робяць інструменты. А колькі гасцей, у тым ліку і з замежжа, у Ровенскага і “Дударыкаў” перабывала! Ды і самі яны дзясяткі разоў бывалі з гастролімі за мяжой, удзельнічалі і перамагалі ў розных конкурсах, далі сотні канцэртаў.

Дзмітрый Ровенскі і цяпер ахвотна перадае майстэрства ігры на гармоніку ўсім, хто, прыходзячы ў “Дударыкі”, жадае таму навучыцца. А бяруць у гурт, расказваюць юныя музыкі, “усіх жадаючых”. Вырастаючы, некаторыя прадаўжаюць выступаць у створаным майстрам народным гурце “Мінскія музыкі”. Добрыя вядомы ў Беларусі аматарам музыкі і “Сямейны ансамбль Ровенскіх” — у ім летась выступала ўжо 13 прадстаўнікоў таленавітага роду. Па ініцыятыве Дзмітрыя Ровенскага ладзіцца фэст “Гармонік збірае сяброў” у Палацы культуры МАЗа: на яго збіраюцца музыкі з розных краін, у асноўным з Расіі, Украіны, Беларусі.

Вось што расказваюць пра старэйшага сябра ўдзельнікі гурта “Дударыкі”: “Дзімыч вельмі

добры чалавек. Наш ансамбль — як сям’я, а ён — наш тата. Дзякуючы яму мы ведаем, як трэба жыць у вялікім калектыве, каб былі лад, згода, гармонія. Калі і сварыцца ён, то жартам, як бы гуляе ў гэта, і таму не крыўдна, а толькі хочацца, каб было лепш. Дзякуючы яму мы ўмеем на ўсім іграць, нам пакажы — і мы ўсё зробім”.

Майстэрства, што атрымалі ў спадчыну ад продкаў-дудароў, “Дударыкі” ў чарговы раз пакажуць у Дзень святога Валянціна ў Музеі гісторыі горада Мінска: там цяпер разгорнута вялікая выстава музычных інструментаў з прыватнай калекцыі Дзмітрыя Ровенскага. А ў сяброў ды прыхільнікаў яго таленту будзе нагода павіншаваць Дзімыча з высокай узнагародай.

З НАГОДЫ

Добры прыклад

Іван Іванаў

Пра сяброўскі юбілей, творчае супрацоўніцтва і культурны дыялог

Усім, хто ў апошнія шэсць гадоў атрымлівае “Голас Радзімы” па пошце ці хоць аднойчы купляў газету ў кіёску, добра вядома: з англамоўным штотыднёвікам “The Minsk Times” у нас надвычай цесныя стасункі. З друкарні выданні выходзяць адны 16-старонкавым блокам. У яго сарцавіне і жыве наша газета. Многім падказваем, каб шукалі ў кіёску “The Minsk Times” — а там і “Голас...” недалёка.

У лютым споўнілася 10 гадоў выданню-партнёру. Віншуем усіх калег, што робяць “The Minsk Times”! Штотыднёвік ярка, цікава, па-сучаснаму смела расказвае англамоўным чытачам пра навіны ў Беларусі і за мяжой. Шмат здымкаў: газету можна проста гартаць — і будзе складвацца пэўнае ўяўленне пра Беларусь. “The Minsk Times” патрэбен вучням і студэнтам, што вывучаюць англійскую мову — як у школах, так і ў вуні. Часам, прызнацца, нам даводзіцца саступаць адзін аднаму “хітывыя” тэмы ці здымкі — каб не паўтарацца. І верстку выданняў робяць адны і тыя ж дызайнеры. Нам не цесна пад адным вокладачным дахам, хоць рэдакцыйныя тэрыторыі ў нас часткова асобныя.

З шасцігадовага творчага-вытворчага сімбіёзу наша выданне, з амаль 60-гадовай гісторыяй, мае немалую карысць. Бо па многіх так званых тэхнічных пытаннях у супрацоўнікаў “Голасу Радзімы” галава цяпер не баліць. Мяркую, гэта добры прыклад: рознамоўныя выданні, як і людзі розных нацыянальнасцяў, могуць цудоўна ладзіць, весці актыўны культурны дыялог — і ў той жа час заставацца адметнымі і непаўторнымі.

ДЗЕДАВА РАМЯСТВО

Дрыбінскія валёнкі — са знакамі якасці

Пытае люты, ці добра абуты — кажуць у народзе. Таму, нягледзячы на глабальнае пацяпленне клімату, і паважаюць па-ранейшаму на Беларусі майстроў-шапавалаў.

Іна Ганчаровіч

Калі ціснуць маразы, то і модніцы-гараджанкі спяшаюцца набыць цёплыя валёнкі. І я маю такі абутак: цёплы, зручны, стыльны. У іх можна не толькі гуляць па парку ці лесе, але і ў штодзённасці быць, што называецца, на вышыні. Але дзе купіць натуральныя, зробленыя з душой валёнкі? У Дрыбінскім раёне Магілёўшчыне.

Адкуль там шапавалы? Паводле адной з версій, рамяству беларускія сяляне навучыліся ў Ніжагародскай губерні, куды іх спе-

цыяльна адпраўляў тагачасны ўладальнік аднаго з мясцовых маёнткаў. Яшчэ кажуць, што шапавальства “само паўстала” ад патрэбы і галечы, зараблялі людзі на жыццё гэтым рамяством: рабілі валёнкі, шапкі і рукавіцы. Сыходзілі на заробкі. Бралі ўмельцы свае няхітрыя прылады, хадзілі па вёсках і па замове рабілі валёнкі. Спыняліся ў нечай хаце, дзе іх кармілі, давалі жыллё і воўну. Зручна: ёсць з чым працаваць, дах над галавой, харчы. Каб трымаць тонкасці справы ў сакрэце, шапавалы прыдумалі “кат-

Майстар-клас ад шапавала Уладзіміра Асіпоўскага

рушніцкі лемезень” — мову, у якой каля 1000 слоў, ёй і карысталіся. Хадзілі на за-

нехта з мясцовых шапавалаў дабраўся і да Амерыкі.

Сёння ў рамяства ёсць прадаўжальнікі, сярод іх 44-гадовы Уладзімір Асіпоўскі з вёскі Пакуцце Дрыбінскага раёна: у шапавальстве ён амаль траццаць гадоў. “Я родам з невялікай вёскі на Віцебшчыне. — расказвае майстар. — Калі мне было гадоў дзевяць, да нас завітаў шапавал Еўдакім Агароднік. Пасяліўся ў нашай хаце і ваяўляў валёнкі. Воўны было дастаткова: мама трымала 30 авечак. Так і працаваў ён у нас гадоў шэсць, маю маму навучыў сваім сакрэтам”. Ад

маці, майстра і Уладзімір шапавальству навучыўся.

Майстар кажа: попыт на валёнкі перавышае прапанову. Сам ён абувае каля сотні чалавек за год, заказы атрымлівае і з замежжа. У 2005-м на базе Дрыбінскага раённага гістарычна-этнографічнага музея створана аб’яднанне “Шапавал”, дзе майстры перадаюць сакрэты маладым.

Па выніках работы за 2012 год калектыў музея ў Дрыбіне адзначаны спецыяльнай прэміяй Прэзідэнта дзеяча культуры і мастацтва.